

Стегний Е.В. Использование земельных ресурсов аграрных предприятий Украины

В статье рассмотрен вопрос об изменениях в структуре земельного фонда как результат земельной реформы в Украине. Уменьшение сельскохозяйственных угодий являются следствием их итучного вывода из разряда таких земель. Государство перестало быть земельным монополистом, что повлияло на изменение структуры основных субъектов хозяйствования, форм собственности. Тенденция к созданию холдинговых структур постепенно приводит к деградации земельных массивов. Первоочередным фактором обеспечения экономического роста общества должно стать пересмотр методов реализации аграрной политики и проведения земельной реформы.

Ключевые слова: земля, земельные ресурсы, аренда, сельскохозяйственные предприятия, организационные структуры.

Stegniy O.V. Use of land resources of agricultural enterprises of Ukraine

The article deals with the issue of changes in the structure of the land fund as a result of land reform in Ukraine. The decrease in agricultural land are a consequence of their withdrawal from the discharge agricultural of land. State ceased to be a monopoly, it affected the changes in the structure of business entities, forms of ownership. The trend towards holding structures gradually leads to the degradation of land areas. The main factors of economic growth of society should be reviewed due to the implementation of the methods of agrarian policy and land reform.

Key words: land, land resources, rent, agricultural enterprises, organizational structures.

Рецензент – Красноруцкий О.О., д.е.н., профессор

УДК 338 : 630.1.33

**ВПЛИВ ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ НА ОСНОВНІ
ПОКАЗНИКИ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ
ОЛІЙНО-ЖИРОВОЇ ГАЛУЗІ**

**СУМЕЦЬ О.М., К.Т.Н., ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. Специфіка логістичного підходу у сучасній економічній системі полягає в його істотному впливі на загальний результат господарювання підприємства будь-якої галузі, зокрема і підприємств АПК. Цей вплив має дуалістичний характер: з одного боку, в сучасних ринкових умовах

розвиток підприємства неможливий без упровадження в господарську діяльність логістичного підходу, а з іншого, – реалізація логістичного інструментарію на практиці призводить до значних додаткових грошових витрат, що у кінцевому підсумку може привести до погіршення фінансового стану і рівня економічної безпеки суб'єкта господарювання. Відомо, що додаткові витрати зумовлені дією великої кількості чинників. Проте особливу увагу слід приділяти галузевим особливостям формування зазначених витрат, на що вказують дослідники. То ж вивчення логістичних витрат (ЛВ) на здійснення логістичної діяльності (ЛД) у процесі господарювання підприємств АПК нині є завданням актуальним. Слід вказати, що рішення цього завдання здебільшого пов'язано з вивченням впливу ЛВ на основні оцінні показники господарювання підприємств, зокрема на собівартість реалізованої продукції і чистий дохід від її реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ґрунтовними дослідженнями логістичних витрат займалися вітчизняні й закордонні вчені Антоненко Н.В. [1], Крикавський Є. і Кубів С. [2], Мішина С.В. і Мішин О.Ю. [3], Моїсєєва Н.К. [4], Окландер М.А. і Хромов О.П. [5], Пономарьова Ю.В. [6], Сковронек Чеслав і Здзіслав Сариуш-Вольський [7] та ін. Утім науковці фактично не приділяли уваги саме дослідженню впливу ЛВ на формування основних показників господарювання підприємств.

Аналіз літератури за досліджуваним питанням свідчить також і про фактичну відсутність публікацій щодо визначення ЛВ та їхнього аналізу для підприємств олійно-жирової галузі (ОЖГ). На сьогодні це є істотною прогалиною в дослідженнях ефективності застосування логістичного підходу в діяльності галузевих підприємств, що потребує негайного виправлення.

Концептуальний підхід автора до організації й оцінювання логістичної діяльності на підприємствах аграрного сектору, що детально описаний в публікації [8], декларує обов'язковість визначення, оцінки, аналізу ЛВ й ув'язування їх з основними оцінними показниками господарювання, зокрема з собівартістю реалізованої продукції і чистим доходом від її реалізації. Це зумовлює потребу ґрунтовних досліджень в зазначеному аспекті.

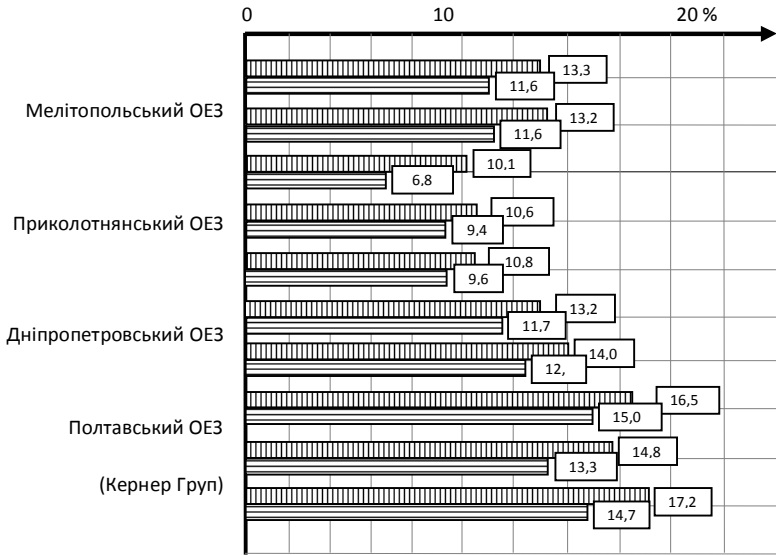
Метою статті є встановлення усередненого значення часток ЛВ: 1) у собівартості реалізованої продукції підприємств ОЖГ і чистому доході від її реалізації; 2) від загального обсягу витрат на здійснення господарської діяльності підприємствами ОЖГ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінка й аналіз ЛВ була виконана на реально функціонуючих підприємствах ОЖГ. Для цього були обрані 11 спеціалізованих підприємств з переробки олійної сировини, а саме: ПАТ «Вінницький олійно-жировий комбінат», ПАТ «Чернівецький олійно-жировий комбінат», ПАТ «Ніжинський жиркомбінат», ПАТ «Кіровоградолія»; ПрАТ «Мелітопольський олійно-екстракційний завод», ПрАТ «Приколотнянський олійно-екстракційний завод», ПрАТ «Полтавський олійно-екстракційний завод Кернел Груп», ПАТ з іноземними інвестиціями «Дніпропетровський олійно-екстракційний завод», ПрП «Вікторія і К⁰» і ТОВ «Наша Олія».

Аналіз господарювання обраних підприємств дав змогу встановити, що зростання собівартості реалізованої продукції зумовлене великою кількістю чинників, серед яких особливу увагу слід звернути на недосконалу організацію ЛД і недостатньо ефективне її здійснення, наслідком чого є досить значні логістичні витрати. Своєю чергою, ЛВ мають істотний вплив на формування собівартості реалізованої продукції і в кінцевому підсумку на чистий дохід від реалізації продукції.

У ході виконаних досліджень також встановлено, що найвище значення часток ЛВ як у собівартості реалізованої продукції, так й у чистому доході від її реалізації мають олійнодобувні підприємства з обсягом переробки олійного насіння до 10 тис. т. Так, для цих підприємств усереднене значення частки ЛВ у собівартості реалізованої продукції складає 13,78 %, а у чистому доході від реалізації продукції – 11,83 %. Для заводів, що переробляють більш ніж 30 тис. т олійної сировини, усереднене значення цього показника є нижчим – він становить, відповідно 10,52 % і 8,59 % (рис. 1).

З'ясовано, що це зумовлено не тільки обсягами виробництва продукції, а й рівнем організації ЛД та досконалістю процесів її здійснення. На великих підприємствах, що у своїй більшості представляють вертикально-інтегровані структури (агрохолдинги), створені спеціалізовані служби логістики, які з урахуванням масштабів виробництва продукції, досить ефективно раціоналізують виконання логістичних активностей в часі й просторі, що у кінцевому підсумку призводить до зниження рівня ЛВ на логістичну діяльність у цілому.

▨ – частка ЛВ у собівартості реалізованої продукції;
 ▤ – відношення ЛВ до чистого доходу від реалізації продукції.

Рис. 1. Усереднене значення часток ЛВ у собівартості й чистому доході від реалізації продукції досліджуваних підприємств галузі в 2009–2013 рр.

На підставі аналізу абсолютних величин ЛВ, які є складником собівартості реалізованої продукції, слід вказати, що для досліджуваних підприємств темпи їхнього росту і характер зміни впродовж 2009–2013 рр. досить різні (табл.). Динаміка зміни абсолютної величини ЛВ для більшості досліджуваних підприємств характеризується високими значеннями коефіцієнта варіації. Це вказує, по-перше, на незадовільне управління ЛВ у процесі господарювання; по-друге, на відсутність єдиних рекомендацій щодо процесу реєстрації й оцінки ЛВ, які б могли використовувати у своїй діяльності галузеві підприємства.

Отже, на основі отриманих результатів дослідження можна стверджувати, що частка ЛВ у собівартості реалізованої продукції для підприємств галузі значна і нестабільна за часом, має досить різні темпи зростання. З одного боку, це свідчить про те, що на підприємствах ОЖГ резерви зниження показника собівартості реалізованої продукції існують і вони полягають в налагодженні процесу управління ЛВ, який дасть змогу їх скоротити.

Темпи росту частки логістичних витрат у собівартості реалізованої продукції досліджуваних підприємств у 2010–2013 рр., %

Підприємства	Частка АВ у 2009 р., тис. грн	Роки			
		2010 р. 2009 р.	2011 р. 2009 р.	2012 р. 2009 р.	2013 р. 2009 р.
Мелітопольський ОЕЗ	26165	32,40	3,18	32,80	38,43
Приколотнянський ОЕЗ	14203	25,14	26,17	30,06	31,80
Дніпропетровський ОЕЗ	14430	51,30	39,70	80,50	49,60
Полтавський ОЕЗ Кернел Груп	11258	-7,90	26,10	117,50	31,70
ОЕЗ «Кіровоградолія»	12773	144,90	-18,10	42,50	16,70
«Вікторія і К ⁰ » (Кіровоградська обл.)	23680	37,30	3,40	38,10	36,40
«Наша Олія» (м. Харків)	10536	5,20	-1,20	4,90	-8,90
Чернівецький ОЖК	7806	81,70	124,90	61,50	64,10
Вінницький ОЖК	16618	1,40	64,70	30,0	30,70
Ніжинський ЖК	7628	12,40	61,20	84,60	45,60

З іншого боку, це доводить наявність істотного впливу АВ на собівартість реалізованої продукції і, в кінцевому підсумку, на такі оцінні показники господарювання підприємств як чистий прибуток, рентабельність, чистий грошовий потік та індекс доходності інвестицій в логістичну систему (ЛС). Отримані результати підтверджують концептуальний погляд автора на те, що ЛС є вельми значущим складником господарського механізму підприємств ОЖГ [10]. З огляду на це, слід визнати факт наявності причинно-наслідкового зв'язку між тактичними й стратегічними показниками оцінки господарської і логістичної діяльності підприємств. А звідси слідує, що економічні показники ЛД результатного типу є складниками відповідних показників господарювання підприємства.

Одним із основних завдань, що вирішувалися під час дослідження господарювання підприємств ОЖГ, було також і виконання аналізу ефективності здійснюваної на них ЛД. Для цього на основі аналізу звітних матеріалів (балансів, звітів про фінансові результати тощо) досліджуваних підприємств за 2009–2013 рр., які відображали структуру витрат на виробництво продукції, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат й інших витрат діяльності, ми розрахували усереднене значення

частки ЛВ від загального обсягу витрат підприємств на господарювання.

Для олійнодобувних заводів середнє значення частки ЛВ склало 28,99 %, а для жирових і олійно-жирових комбінатів – 26,03 % (рис. 2). Спираючись на це, можна констатувати, що усереднене значення вказаного показника для підприємств ОЖГ за визначений період дослідження становило 28,10 %. Це, у порівнянні з більшістю галузей економіки України, є досить високим значенням.

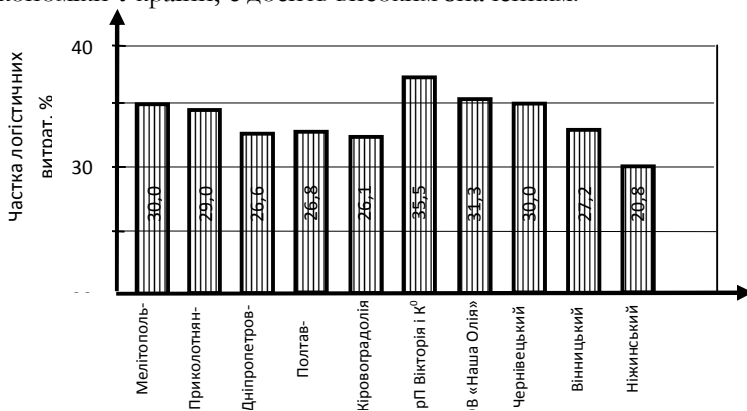

Рис. 2. Усереднене значення часток ЛВ від загального обсягу витрат підприємств на здійснення господарської діяльності у 2009–2013 рр.

Отриманий результат свідчить не тільки про актуальність, а й декларує нагальну необхідність виконання досліджень щодо подальшого запровадження логістичного підходу в діяльність підприємств ОЖГ, розвитку логістичної діяльності.

Висновки. Отримані результати аналізу обраних показників діяльності підприємств ОЖГ і, зокрема основного оцінного показника їх ЛД – логістичних витрат, дають змогу стверджувати, що нині для олійнодобувних заводів, існує проблема значних логістичних витрат. З нашого погляду, одним із значущих чинників такого становища на підприємствах є незадовільний стан організації та здійснення ЛД і, зокрема управління логістичними витратами. У сукупності з чинниками впливу зовнішнього середовища, що зумовили реальні загрози для ефективної діяльності підприємств галузі, недосконалість логістичної діяльності створює підстави для втрати ними конкурентних позицій на зовнішньому ринку.

Література.

1. Антоненко Н.В. Облік логістичних витрат / Н.В. Антоненко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 11 (89). – С. 234–241.
2. Економіка логістичних систем : [монографія] / За ред. Є. Криківського, С. Кубіва. – Львів : Львівська політехніка, 2008. – 596 с.
3. Мішина С.В. Багатокритеріальна класифікація логістичних витрат підприємства / С.В. Мішина, О.Ю. Мішин // Комунальне господарство міст. – 2008. – №85. – С. 114–119.
4. Монсеєва Н.К. Экономические основы логистики / Н.К. Монсеєва : [учебн. пособие]. – М. : ИНФРА-М, 2008. – 528 с.
5. Окландер М.А. Промислова логістика : [навч. посібн.] / М.А. Окландер, О. П. Хромов. – К. : ЦНД, 2004. – 222 с.
6. Пономарьова Ю.В. Логістика : [навч. посібн.] / Ю.В. Пономарьова. – К. : Центр навч. літератури, 2003. –192 с.
7. Сковронек Чеслав. Логистика на підприємстві : [учеб.-метод. пособие] : Пер. с польск. / Чеслав Сковронек, Здзислав Саринуш-Вольский. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 400 с.
8. Сумец А.М. Концептуальний підхід к організації логістическої діяльності на підприємствах по производству и переработке сельскохозяйственной продукции /А.М. Сумец // *Вестник Полоцкого государственного университета. – Серия D: Экономические и юридические науки.* – 2014. –№4. – С. 123-127.

Сумець О.М. Вплив логістичних витрат на основні показники господарювання підприємств олійно-жирової галузі

У статті наголошено на значущості використання в господарюванні підприємств агропродовольчого комплексу логістичного підходу. Вказано на важливість визначення логістичних витрат і оцінки їхнього впливу на формування основних показників діяльності підприємств. Представлено результати обчислення усередненого значення часток логістичних витрат у собівартості реалізованої продукції підприємств олійно-жирової галузі й чистому доходу від її реалізації, темпів росту частки логістичних витрат у собівартості реалізованої продукції за досліджуваний період.

Наведено усереднене значення часток логістичних витрат від загального обсягу витрат підприємств на здійснення їхньої діяльності.

Ключові слова: підприємство, логістична діяльність, логістичні витрати, собівартість, дохід.

Сумець А.М. Влияние логистических затрат на основные показатели хозяйствования предприятий масло-жировой отрасли

В статье сделано упорение на значимость использования в хозяйствовании предприятий агропродовольственного комплекса логистического подхода. Указано на важность определения логистических затрат и оценки их влияния на формирование

основных показателей деятельности предприятий. Представлены результаты вычисления усредненного значения долей логистических затрат в себестоимости реализованной продукции предприятий масложировой отрасли и чистом доходе от ее реализации, темпов роста доли логистических затрат в себестоимости реализованной продукции за исследуемый период.

Приведено усредненное значение долей логистических затрат от общего объема затрат предприятий на осуществление их деятельности.

Ключевые слова: предприятие, логистическая деятельность, логистические затраты, себестоимость, доход.

Sumets A.M. Effect of the cost of logistics management company highlights oil and fat industry

The paper emphasized the importance of the use of enterprise management in agricultural complex logistical approach. On the importance of determining the logistics costs and assessing their impact on the formation of the main indicators of enterprises. The results of calculating the average value share of logistics costs in the cost of sales companies oilseed industry and net income from its implementation, the rate of growth of the share of logistics costs in the cost of sales for this period.

Shows the average value of the share of logistics costs of the total costs of enterprises to conduct their business.

Keywords: enterprise logistics activities, logistics costs, cost, and income.

Рецензент – Алькема В.Г., д.е.н., профессор

УДК:330.101.

**ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ**

**ШИБАЄВА Н.В., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. Роль і місце держави у регулюванні суспільних відносин в цілому та економічних процесів, зокрема, важко перебільшити. Державна економічна політика повинна забезпечувати таку організацію перебігу економічних процесів, за якої був би знайдений оптимальний баланс між стабільністю, економічною ефективністю та соціальною справедливістю. Невирішеність зазначеної проблеми спричиняє